MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה כו

עניין: הלכות שאין נוהגים בימינו

משנה ברורה סי׳ קל

יותר עדיף מכל הני דלעיל [כ״מ בגמרא]: ב (ח) כותית אין מילדין. ואפילו בשכר, דבחול מילדין משום איבה, כמבואר ביורה־דעה סימן קנד, הכא אסור משום דיכולה להשתמט ולומר דאין מחללין שבת כי אם לההוא דמנטר שבתא. וכתב המגן־אברהם: ובמקום דאיכא למיחש לאיבה, גם בכי האי גוונא שרי אם אין בה חילול. ודע, דהרופאים בזמננו, אפילו היותר כשרים, אינם נזהרים בזה כלל, דמעשים בכל שבת שנוסעים כמה פרסאות לרפאות עובדי כוכבים ומזלות, וכותבין ושוחקין סממנים בעצמן ואין להם על מה שיסמוכו, דאפילו אם נימא דמותר לחלל שבת באיסור דרבנן משום איבה בין העובדי־גילולים [אף דגם זה אינו ברור, עיין בפרי־מגדים], איסור דאורייתא בוודאי אסור לכולי עלמא, ומחללי שבת גמורים הם במזיד, השם ישמרנו: ג (ט) אחד מאלו. ודוקא (ו) לענין

שמירת שבת כהלכתה פ״ם הערה מז

וע״ע שו״ת אג״מ ח״ד סוסי׳ עט). וגם דעת הגרש״ז אויערבך זצ״ל נוטה לכך, וסברתו ע״פ שו״ת ח״ס יו״ד הנ״ל, ובפרט בזמננו שאפשר להודיע בן-רגע מקצה אחד של העולם לשני, ואם לא יטפלו בנכרי, ודאי שיש סכנה גדולה בדבר, ועיין גם בפ״ב דע״ז בתפא״י ס״ק ו. וכל מה דאפשר לאשתמוטי, שיכול היהודי להתנצל שצריך ללכת לחולה יהודי אחר וכדו׳, מחוייב לעשות, שו״ת ח״ס חו״מ הנ״ל, וע״ש שו״ת ח״ס, דעכ״פ אסור לרופא לחזור

שו״ת חתם סופר

חו״מ סי׳ קצד

אמנם כנ״ל דכל הדברים לא נאמרו היכא דליכא אלא איבה בעלמא יכול להתנצל ולומר כנ״ל, אבל היכא דאיכא למיחש לסכנתא שאנחנו דרים ביניהם ויוסיפו שנאה ותחרות ויאמרו כי דמו של עובד כוכבים קל בעינינו, ולא יקבלו תירוץ דמנטרי שבתא. ועוד ברוב המקומות הרופאים הם גוים ויותר בעיניהם דמן של ישראל. ואולי בש״ס נמי לא אמרו אלא בימיהם שלא הי׳ שכיחי תערובות ישראל וגוים, וכמו שכתבו תוס׳ חילוק זה בע״ז ט״ו ע״א ד״ה אימור וכו׳ לחלק בין ימיהם לימינו, וכן כתב הרא״ש שם פ״ק דע״ז סי׳ א׳ לענין לשאת ולתת עמהם דנשתנה הענין עתה, ובהגה׳ מיימוני פ״ו משבת [אות ת׳], פסקו בש״ע סי׳ שכ״ה סעי׳ ב׳ דבגוי אלם מותר או משום דרכי השלום, ועיין בט״ז שם סק״א. וגדולה מזה התירו [שם סי׳ של״ד סכ״ו] בכיבוי דליקה אפי׳ יוצאת מבית גוי שאין סכנה לישראל מחמת יציאת האש, מ״מ אם לא יסייע לכבות יבוא לידי סכנה, וע״ש בד״מ ובתה״ד [סי׳ נ״ח] בפנים, אע״ג דלכאורה גם שם יכול להתנצל ולומר אתון דלא מנטרי שבתא לא מחללינן שבת על הדליקה שבבתיכם, מ״מ כיון דליכא אלא איסור דרבנן, ולא סמכינן אפירוקא לסכנתא, כי נשתנו העתים. ובאמת יש לתמוה קצת על שלא הגיה ברמ״א בש״ע י״ד סי׳ קנ״ד הנ״ל במיילדות דהיכא דאיכא למיחש לסכנתא שרי׳):

שו״ת חתם סופריו״ד סו״ס קלא

ליה בהל׳ ע״ז דלא נפקא מיניה מידי. מ״מ להלכתא נ״ל דיש לסמוך אהרמב״ן דעביד עובדא בנפשיה הלכה למעשה, וא״כ מותר אפילו בשבת במאי דלית ביה חילול שבת, דהיינו ביושבת על המשבר שכבר עקר הולד, וכמ״ש מג״א סי׳ ש״ל סק״ו. ואמנם לחתוך הטבור שהוא מלאכה דאורייתא תצוה לנכרית הבריאה העומדת על צדה לחתוך. ואם יש באיבה זו חשש סכנת נפשות יש להתיר אפילו מלאכה דאורייתא, אף ע״ג דמלשון מג״א סס״י של״ד [סקל״א] משמע דוקא כיבוי דהוה מלאכה שאינה צריכה לגופה הותר ולא מלאכה גמורה, מיהו עיין עירובין מ״ד ע״ב במתניתין ומ״ש עליו שלטי גבורים שם [מ״ה ע״א], יראה להדיא אפילו מלאכה דאורייתא הותר אם א״א בלעדה. והנלע״ד כתבתי:

חזון אי״ש יו״ד סי׳ ב אות טז

ואפשר דלענין מורידין כו״ע מודים דנפיק שיהא רגיל נכך אפי׳ אח״ל דלענין שחיטה וקרבן נחד זימנא נעשה מומר, דהא עיקר מורידין ע״כ הוא משום מגדר מלתא וכדאמר סהדרין מ״ו ע״ד מכין ועושין שלח מן הדין והכא קבעו ב״ד הראשונים שאלו המומרין פורצין גדרי תורה ושעה צריכה לכך לעשות גדר לעורך שעה ואין סברא דנפשע אחת כני וכר״מ פ״ג

ונראה דאין דין מורידין אלא בזמן שהגאחו יתי גלוי כמו בזמן שהיו נסים מצוין ומשמע בת קול, ולדיקי הדור אחת הנגאה פרטית הגלוית לעין כל, והכופרין אז הוא בגלוחת מיוחדות בהעניית היצר לתאוות והפקרות, ואז היה ביטול הנסים גדול על תורה שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורענויות לעולם ומביא דבר וחרב ועשב בעולם, אבל בזמן שהעולם שהרואה אין דלת העם אין במעשה הורדה גדר הפרצה אלא הוספת הפרצה שיהיו בעוונותם במעשה הנאחה ותלמות ח״ו וכיון שכל עלמו לתקן אין הדין נותן בעשה שאין בו תיקון ועליו להחזירם בתעוחות תהבה ותהמידם בקרן חורה כמה שידעו מגעת.

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK